

СПІВВІДНОШЕННЯ ФОРМ І МЕТОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Олександр Миколайович ШЕВЧЕНКО,

*здобувач кафедри адміністративного,
кримінального права і процесу ЗВО
«Міжнародний університет бізнесу і права»*

Нормативне закріплення завдань і повноважень суб'єктів публічного адміністрування саме по собі не гарантує належного рівня особистої безпеки поліцейського. Практичний результат виникає тоді, коли компетенція МВС України, Національної поліції України, її територіальних органів, підрозділів і керівників реалізується через конкретні юридично значущі та організаційні дії. Тому з'ясування співвідношення форм і методів відповідної діяльності має не лише теоретичне, а й прикладне значення: воно дає змогу встановити, у який спосіб нормативні приписи перетворюються на рішення і заходи, що знижують професійні ризики.

У доктрині адміністративного права форма публічного адміністрування традиційно розглядається як зовнішнє вираження дій уповноваженого суб'єкта, вчинених у межах його компетенції. В. К. Колпаков пов'язує форму з конкретним проявом діяльності публічної адміністрації, спрямованої на виконання покладених завдань [1, с. 43–45]. Цей підхід дозволяє відмежувати форму від мети та компетенції: мета визначає очікуваний результат, компетенція окреслює допустимі межі діяльності, а форма показує, у якому зовнішньому прояві відповідні повноваження реалізовано.

Для сфери особистої безпеки поліцейського важливим є поділ форм на правові та організаційні. В. Р. Біла обґрунтовано зауважує, що термін «неправові форми» може створювати помилкове уявлення про перебування організаційної діяльності поза правовим регулюванням [2, с. 112–115]. Інструктаж перед заступанням на службу, аналіз оперативної обстановки, планування розстановки сил, практичне тренування або перевірка спорядження безпосередньо не завжди породжують нові права чи обов'язки. Водночас вони здійснюються на нормативній основі та часто становлять фактичну передумову

подальшого управлінського рішення про допуск до служби, зміну завдання або залучення додаткових сил.

Метод характеризує інший бік адміністративної діяльності. І. П. Яковлєв визначає його через зміст і характер владно-впорядковуючого впливу та наголошує, що практичне втілення методу відбувається через відповідні форми [3, с. 97–99, 157–159]. Отже, форма відповідає на питання, у якому зовнішньому прояві реалізовано компетенцію, а метод — за допомогою якого способу впливу досягнуто необхідного результату. Один метод може застосовуватися в різних формах, а одна форма може поєднувати кілька методів.

З урахуванням цього адміністративно-правову форму забезпечення особистої безпеки поліцейського доцільно визначити як зовнішньо виражений і нормативно зумовлений спосіб реалізації компетенції уповноваженого суб'єкта, що втілюється у юридично значущих або організаційних діях, спрямованих на створення безпечних умов служби, запобігання професійним ризикам та збереження життя, здоров'я і працездатності поліцейського. До правових форм належать видання нормативних та індивідуальних адміністративних актів, прийняття обов'язкових управлінських рішень і застосування передбачених законом заходів. Організаційними формами є професійна підготовка, інструктажі, координаційні заходи, інформаційно-аналітична робота, практичні тренування та контрольні перевірки.

Метод адміністративно-правового забезпечення особистої безпеки поліцейського можна розуміти як сукупність нормативно допустимих способів і прийомів управлінського впливу, які застосовуються для виявлення, оцінювання, попередження та мінімізації професійних ризиків. У відповідній сфері використовуються переконання і професійне навчання, координація, інформаційне забезпечення, контроль, обов'язкові приписи та, у визначених законом випадках, адміністративний примус. Окреме місце належить ризик-орієнтованому методу, який передбачає оцінювання небезпечних чинників до початку виконання завдання та вибір превентивних заходів відповідно до рівня ризику.

Практичне значення наведеного розмежування простежується на прикладі контролю. Контроль як метод може реалізовуватися через перевірку організації несення служби,

оцінювання результатів професійної підготовки, документальне вивчення обставин травмування або перевірку виконання управлінського рішення. Так само метод координації набуває зовнішнього вираження під час проведення спільних нарад, оперативного управління нарядами, обміну інформацією та погодження дій між підрозділами. Тому нормативне закріплення лише назви певного заходу без визначення способів управлінського впливу не забезпечує завершеності механізму особистої безпеки.

Отже, форми і методи забезпечення особистої безпеки поліцейського утворюють функціонально пов'язану систему. Їх не можна ототожнювати або механічно закріплювати один за одним. Належне правове регулювання має одночасно визначати зовнішню процедуру діяльності, суб'єкта її здійснення, підстави прийняття рішення та допустимі способи впливу. Такий підхід дозволяє оцінювати безпекову діяльність не за кількістю проведених заходів, а за її здатністю своєчасно виявляти ризики, змінювати організацію служби та запобігати заподіяння шкоди поліцейському.

Список використаних джерел:

1. Колпаков В. К. Поняття форм публічного адміністрування. Адміністративне право і процес. 2012. № 2 (2). С. 43–51.
2. Біла В. Р. Види форм публічного адміністрування: оновлення доктринальних підходів. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2019. № 4. С. 112–115. DOI: <https://doi.org/10.15421/391924>.
3. Яковлєв І. П. Форми і методи публічного адміністрування у державній митній справі : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Одеса, 2016. 224 с.